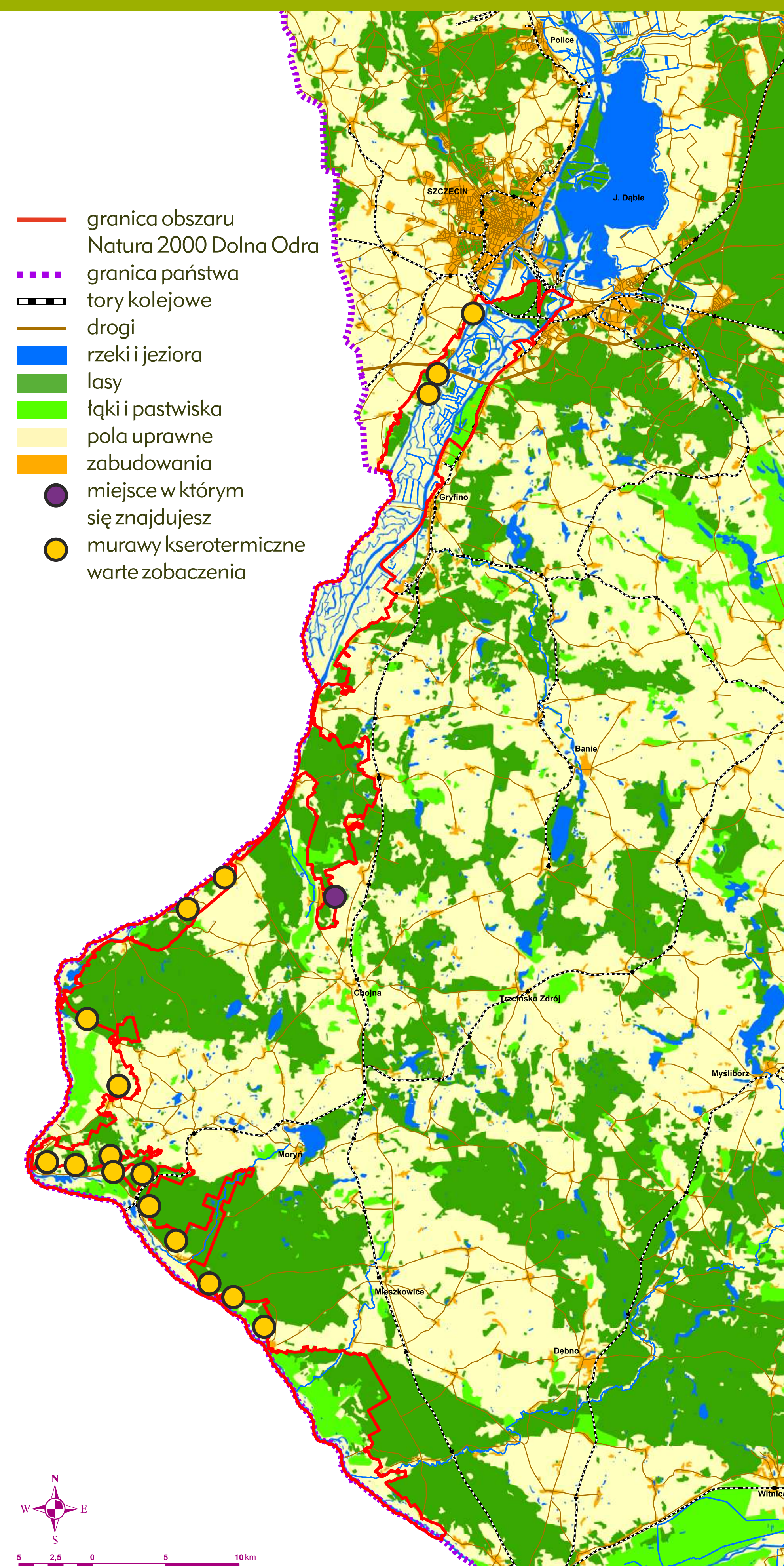

KSEROTERMICZNE MURAWY W NAWODNEJ

Murawy kserotermiczne to jedne z najcenniejszych i najbardziej zagrożonych wyginieciem typów nieleśnych ekosystemów w Europie. Przystosowane są do siedlisk silnie nasłonecznionych a co za tym idzie: mocno nagrzanym i wysuszonym (wyraz **kserotermiczne** pochodzi od greckich słów **kseros** – **suchy** i **thermos** – **ciepły**). Takie warunki panują głównie na nieleśnych zboczach o wystawie południowej i zachodniej, gdzie temperatura podłoża może dochodzić nawet do 70° C. Ponadto podłoże na którym murawy się wykształcają są zasobne w **węglan wapnia**.

Zbocza rzeki Rurzyca pod Nawodną okazały się doskonałym miejscem do rozwoju muraw kserotermicznych. Murawy kserotermiczne rozwinęły się tu na ubogich w azot, ale za to bogatych w wapń luźnych i suchych piaskach. **Murawy okolic Nawodnej jeszcze w latach 70-tych uważane były za jedno z największych i najbogatszych gatunkowo skupisk roślinności kserotermicznej na Pomorzu.** Niestety zalesienia gruntów rolnych o niskim znaczeniu ekonomicznym, jakim były murawy kserotermiczne w latach 70. i 80. spowodowały drastyczny spadek powierzchni tego siedliska w Nawodnej. Do dzisiaj zachowały się tu jedynie nieliczne płyty dobrze zachowanych muraw kserotermicznych oraz stanowiska rzadkich gatunków, które znalazły sobie miejsca w runie luźniejszych pól monokultur sosnowych oraz na obrzeżach pól. Świadczy to o dużym potencjale przyrodniczym tego miejsca mimo postępującej degeneracji muraw. Z gatunków rzadkich i chronionych nadal można tu spotkać: **pajęcznicę liliową, storczyka kukawkę, ostnicę włosową, goryczkę krzyżową, goździka piaskowego, dzwonka syberyjskiego, ostrołdkę kosmatą, czyścica prostego, zagorzałka żółtego** i wiele innych.

W przeszłości głównym zagrożeniem dla roślinności termofilnej pod Nawodną było zalesianie, obecnie niestety dołączyły również inne czynniki, m.in. **nielegalne wydobywanie piasku, dzikie wysypiska śmieci, zrywanie i wykopywanie rzadkich gatunków kserotermicznych, a także zarastanie przez gatunki obce dla naszej flory**, takie jak klon jesionolistny i nawłóć kanadyjska.

Na szczęście ostatnio podjęto wiele działań, które skutecznie zahamowały dalszą degradację muraw, m.in. **zlikwidowano największe dzikie wysypisko śmieci** zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie muraw, w niektórych miejscach **przerzedzono lub wycięto monokulturę sosnową** oraz przy udziale społeczności lokalnej **przywrócono ekstensywny wypas**. Mamy nadzieję, że dzięki temu murawy w Nawodnej wrócą do swojej dawnej świetności.

Pajęcznica liliowata (*Anthericum liliago*)

Szałwia łąkowa (*Salvia pratensis*)

Ostrołudka kosmata (*Oxytropis pilosa*)

